

Respect pentru oamenii și cărți
Henryk Sienkiewicz, *Ogniem i mieczem*, tom I

© 2020 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Jan Matejko (1838-1893), *Bogdan Hmełniŭki cu Tuhał-bei la Lvov* (1885, ulei pe pinză)

Lucrare apărută cu acordul COPYRO – Societate de Gestiune Colectivă a Drepturilor de Autor

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,
sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

SIENKIEWICZ, HENRYK

Prin foc și sabie / Henryk Sienkiewicz; trad. din limba polonă și note de Stan Velea. – Iași: Polirom, 2020

2 vol.

ISBN: 978-973-46-8301-7

Vol. 1. – 2020. – ISBN: 978-973-46-8302-4

I. Velea, Stan (trad.; note)

821.162.1

Printed in ROMANIA

HENRYK SIENKIEWICZ Prin foc și sabie

Traducere din limba polonă
și note de Stan Velea

POLIROM
2020

HENRYK SIENKIEWICZ (1846-1916) este unul dintre cei mai cunoscuți prozatori polonezi. Și-a făcut studiile la Universitatea Imperială din Varșovia, urmînd mai întîi Facultatea de Medicină, apoi pe cea de Drept și în cele din urmă transferîndu-se la Institutul de Filologie și Istorie, unde și-a descoperit pasiunea pentru limba polonă veche. Din această perioadă datează primele încercări literare. A publicat primul roman în 1872, în foileton, în revista *Wieniec*. A colaborat la revista *Wieniec*, la *Gazeta Polska* și la alte publicații, construindu-și o carieră jurnalistică de succes. A scris numeroase romane și nuvele care s-au bucurat de aprecierea publicului și de elogiul criticii. Dintre acestea amintim: trilogia istorică ce cuprinde romanele *Prin foc și sabie* (1884), *Potopul* (1886) și *Pan Wołodyjowski* (1888), *Fără ideal* (1891), *Familia Polaniecki* (1895), *Quo Vadis* (1896), *Cavalerii teutoni* (1900), *Pe cîmp de glorie* (1906), *Convulsii* (1910), *Prin pustiu și junglă* (1912). În 1905 i s-a decernat Premiul Nobel pentru Literatură. Romanele sale au fost traduse în numeroase limbi și ecranizate în repetate rînduri.

PARTEA ÎNTÎI

CAPITOLUL I

Anul 1647 se arătase un an neobișnuit, în care diferite semne apărute pe cer și pe pământ vesteau parcă nenorociri și întâmplări nemaipomenite.

Cronicarii din acele vremuri amintesc că, încă din primăvară, un nor uriaș de lăcuste roise din Cîmpiile Sălbatice și prăpădise semănăturile și iarba, prevestind năvălirea tătarilor. Vara, fusese o puternică eclipsă de soare, după care se ivise pe cer o cometă. Tot așa, la Varșovia, oamenii văzuseră deasupra orașului un mormînt și o cruce de foc în nori, așa că ținuseră posturi și făcuseră pomeni, fiindcă unii susțineau că asupra țării avea să se abată ciuma și toată suflarea omenească va pieri. În sfîrșit, urmasse o iarnă atît de ușoară, cum nici cei mai vîrstnici nu-și aminteau să fi apucat vreodată. În regiunile de miazăzi, ghețurile nu mai încătușaseră apele care, umflate de zăpada ce se topea în fiecare zi, ieșiseră din albiu înecînd malurile. Cădeau ploi dese. Stepa se înmuiase, transformîndu-se într-o mocirlă fără sfîrșit, iar soarele pripea atît de puternic la amiază, încît – minune a minunilor! – pe la jumătatea lui decembrie, în ținutul Brațlavului și în Cîmpiile Sălbatice, stepele și întinderile se acoperiseră de verdeată. În prisăci, roiurile de albine începeau să se miște și să zumzăie, vitele mugeau prin ocoale. Cînd rînduiala firii părea astfel cu totul schimbată, în Ucraina, în așteptarea întâmplărilor neobișnuite, oamenii își îndreptau gîndurile neliniștite și ochii,

mai ales, către Cîmpiile Sălbătice de unde putea să se arate primejdia mai lesne decît de oriunde.

În acest timp, pe Cîmpii nu se întîmpla nimic deosebit; nu mai aveau loc alte lupte și hărtuieli în afară de cele obișnuite, de care aveau știință doar vulturii, ereții, corbii și animalele de cîmp.

Căci așa se înfățișau pe atunci Cîmpiile Sălbătice. Mergînd spre miazăzi, către Nipru, ultimele urme de viață așezată se sfîrșeau – nu departe după Czehryn, iar spre Nistru ajungeau pînă dincolo de Humań, după care, pînă hăt către limanuri și mare, se întindea stepa și iar stepa, cuprinsă ca într-o ramă între cele două rîuri. În arcu Niprului, la Niz, dincolo de prugurile stîncose, clocotea încă viața cazacilor, dar în Cîmpiile Sălbătice nu se statornicise nimeni; doar pe la margini, din loc în loc, se înălțau palăncile¹, ca niște insule în plină mare. De *nomine*, pămîntul aparținea Poloniei, dar era nelocuit și Republica² le îngăduia tătarilor să folosească pășunile, cu toate că adeseori cazacii se împotriveau, așa că imășul era în același timp și cîmp de bătaie.

Nimeni nu numărase, nimeni nu-și mai aducea aminte cîte lupte se desfășuraseră acolo, cîți

1. *Palancă* – întăritură făcută din trunchiuri de copaci așezate orizontal sau din pari groși infipți în pămînt.
2. Începînd din secolul al XV-lea, forma de stat specifică Poloniei feudale este Republica (*Rzeczpospolita* – un calc al expresiei latine *Res publica*), întemeiată pe stăpînirea șlehtei; în frunte se afla regele, care însă nu putea să ia nici un fel de hotărîre fără aprobarea seimului (un fel de senat). La sfîrșitul secolului al XVI-lea, democrația șlehtei este înlocuită practic de oligarhia aristocrației nobiliare, dar șlehticii își păstrează juridic drepturile prin existența privilegiului *liberum veto*. Așadar, termenul „Republică” definește mai mult principiu! exercitării puterii, decît forma de stat.

oameni pieriseră. Știau numai vulturii, ereții și corbii; cine auzea de departe filfiit de aripi și croncănituri, cine vedea păsările rotindu-se deasupra vreunui loc, acela știa că acolo se află hoituri sau oase neîngropate încă... Omul era vinat prin ierburi ca lupii ori ca antilopele saiga. Vîna cine voia. Omul hăituit de lege se ascundea în stepele sălbătice, păstorul își păzea turmele înarmat; tot acolo căuta aventuri cavalerul și hoțul ieșea la pradă. Cazacul îl vîna pe tatar, tatarul pe cazac. Cîteodată cete întregi apărau turmele împotriva multimei hoților. Stepa era pustie și locuită în același timp, tăcută și amenințătoare, liniștită și plină de capcane, sălbatică din cauza Cîmpiilor Sălbătice, dar și din cauza sufletelor sălbătice.

Din vreme în vreme, se năpusteau asupra-i războaiele. Atunci se revărsau în valuri ceambururi¹ tătărăști, pîlcuri de cazaci, steaguri poloneze sau moldovene; noaptea, nechezatul cailor însoțea urletele lupilor, răpăitul tobelor și cîntecul trîmbițelor de aramă răsunau pînă către lacul lui Ovidiu și spre mare, iar pe Drumul Negru, în ținutul Kuczmanului, se scurgeau puhoaie de oameni. De la Kamieniec pînă la Nipru, granițele Republicii erau pázite de stanițe² și palănci, care cunoșteau apropierea primejdiei după cîrdurile nenumărate de păsări ce zburau spre miază-noapte, speriate de ceambururi. Era de ajuns ca tatarul să scoată capul din Pădurea Neagră ori să treacă Nistrul dinspre părțile moldovene, ca să apară odată cu păsările, pe drumurile stepii, în regiunile de miazăzi.

Ciudat este că, în iarna aceea, stolurile de păsări nu se îndreptau către ținuturile Republicii. Stepă era mai liniștită ca de obicei. În clipa cînd începe povestirea noastră, tocmai apunea soarele,

1. *Ceambur* – ceată mare de tătari porniți după pradă.
2. *Staniță* – sat cazăcesc.

luminând cu razele-i roșietice locurile pustii. La marginea de miazănoapte a Cîmpiilor Sălbatice, de-a lungul Omelniczekului, pînă la vărsare, cea mai ageră privire n-ar fi putut să descopere nici o vietate, nici măcar o mișcare prin ierburile veștejite, uscate, negre. Soarele se mai uita doar cu o jumătate de disc de dincolo de orizont. Cerul se întunecase și stepa se acoperea treptat de neguri. Pe malul stîng, pe o înălțime care semăna mai mult cu un curgan decît cu o colină, mai luceau doar resturile unei stanițe, ridicate odinioară de Teodoryk Buczacki, pe care o distruseseră năvălirile. Dărîmăturile aruncau o umbră alungită, în apropiere străluceau apele larg revărsate ale Omelniczekului care, în acest loc, cotește spre Nipru. Razele de lumină se stingeau tot mai mult în văzduh și pe pămînt. Din înălțimile cerului mai răzbăteau numai strigătele cocorilor care se îndreptau spre mare, încolo, nici un zgomot nu tulbura liniștea.

Noaptea se lăsa asupra întinderilor pustii și odată cu ea venea vremea duhurilor. Pe atunci, oștenii care vegheau în stanițe povesteau că pe Cîmpiile Sălbatice apar noaptea umbrele celor căzuți, care și-au găsit acolo moartea năprasnică în păcat, și își fac de cap, neputînd fi împiedicate de cruce și biserică. De aceea, cînd semnele care arată miezul nopții începeau să se stingă, prin stanițe se rosteau rugăciuni pentru sufletele morților. Se mai vorbea că umbrele călăreților care rătăcesc prin pustie atîn calea drumeților, gemînd și cersînd semnul sfintei cruci. Printre ele se nimereau și strigoi, care alergau urlînd după oameni. O ureche deprinsă deosebea de departe urletul strigoilor de cel al haitelor de lupi. De asemenea, se puteau vedea armate întregi de umbre care uneori se apropiiau atît de mult de stanițe, că străjile dădeau alarma. Astfel de întîmplări prevesteau de obicei războaiele crîncene. Nici întîlnirea unor umbre singuratice nu însemna

nimic bun, dar nu trebuia să-ți faci inimă rea întotdeauna, fiindcă adeseori chiar omul viu apărea și dispărea înaintea călătorilor ca o umbră, așa că de multe ori putea să fie luat cu ușurință drept un duh al întunericului.

Nu e deci nimic de mirare că, numaidecît după căderea nopții, deasupra Omelniczekului, în jurul staniței pustiite, apărîu o stafie sau poate un om. Tocmai ieșise luna de dincolo de Nipru albind locul însingurat, măciuliile scaietilor și nemărginirea stepei. Deodată, mai jos, în stepă se arătară alte fapte ale nopții. Zdrențe mișcătoare de nori acopereau cînd și cînd razele lunii; siluetele cînd apăreau strălucitoare din neguri, cînd dispăreau. Uneori se pierdeau cu totul, pîrînd să se topească în întuneric. Înaintînd spre înălțimea pe care stătea primul călăreț, se furisau tăcut, cu grijă, încet, oprindu-se mereu.

În mișcările lor era ceva înfricoșător, ca și în toată această stepă care părea atît de liniștită. Vîntul adia în răstimpuri dinspre Nipru, făcînd să fișie jalnic scaietii uscați, care se aplecau și parcă tremurau de teamă. În cele din urmă, siluetele dispărură, ascunzîndu-se în umbra dărîmăturilor. În lumina palidă a nopții se vedea numai călărețul singuratic care stătea pe movilă.

În sfîrșit, un zgomot îi atrase luarea-aminte. Apropiîndu-se de marginea colinei, începu să scruteze întunericul stepei. Vîntul nu mai adia, foșnetul încetase și se așternuse liniștea deplină.

Deodată se auzi un șuierat ascuțit. Glasuri amestecate începură să strige înflorat: „Allah! Allah! Iisuse Hristoase! Ajutor! Lovește!” Răsună pocnetul sînetelor, lumini roșii sfîșiară beznele. Tropotul cailor se amesteca cu zăngănitul fierului. În stepă apărură ca din pămînt alți călăreți. Ai fi zis că se dezlănțuise dintr-odată furtuna în această pustie tăcută, înfrîntoare. Urletele înspăimîntătoare fură însoțite de gemete ome-nești, apoi totul se liniști: lupta se sfîrșise.

Henryk Sienkiewicz, *Ogniem i mieczem*, tom II

© 2020 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Józef Brandt (1841-1915), *Cazacii au biruit* (1893, ulei pe pânză)

Lucrare apărută cu acordul COPYRO – Societate de Gestiune Colectivă a Drepturilor de Autor

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,

sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

SIENKIEWICZ, HENRYK

Prin foc și sabie / Henryk Sienkiewicz; trad. din lb. polonă și note de Stan Velea. – Iași: Polirom, 2020

2 vol.

ISBN: 978-973-46-8301-7

Vol. 2. – 2020. – ISBN: 978-973-46-8303-1

I. Velea, Stan (trad.; note)

821.162.1

Printed in ROMANIA

HENRYK SIENKIEWICZ

Prin foc și sabie

• •

Traducere din limba polonă
și note de Stan Velea

POLIROM
2020

HENRYK SIENKIEWICZ (1846-1916) este unul dintre cei mai cunoscuți prozatori polonezi. Și-a făcut studiile la Universitatea Imperială din Varșovia, urmînd mai întîi Facultatea de Medicină, apoi pe cea de Drept și în cele din urmă transferîndu-se la Institutul de Filologie și Istorie, unde și-a descoperit pasiunea pentru limba polonă veche. Din această perioadă datează primele încercări literare. A publicat primul roman în 1872, în foileton, în revista *Wieniec*. A colaborat la revista *Wieniec*, la *Gazeta Polska* și la alte publicații, construindu-și o carieră jurnalistică de succes. A scris numeroase romane și nuvele care s-au bucurat de aprecierea publicului și de elogiul criticilor. Dintre acestea amintim: trilogia istorică ce cuprinde romanele *Prin foc și sabie* (1884), *Potopul* (1886) și *Pan Wołodyjowski* (1888), *Fără ideal* (1891), *Familia Połaniecki* (1895), *Quo Vadis* (1896), *Cavalerii teutoni* (1900), *Pe cîmp de glorie* (1906), *Convulsii* (1910), *Prin pustiu și junglă* (1912). În 1905 i s-a decernat Premiul Nobel pentru Literatură. Romanele sale au fost traduse în numeroase limbi și ecranizate în repetate rînduri.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL I

Într-o noapte senină, pe malul drept al Waladynkăi, înainta spre Nistru o ceată de vreo doisprezece călăreți.

Mergeau foarte încet, aproape la pas. În față, la cîțiva zeci de pași înaintea celorlalți, călăreau doi oameni, ca și cînd ar fi fost de strajă, dar pesemne că nu aveau nici o pricină de fereală, fiindcă vorbeau tot timpul între ei, în loc să cerceteze împrejurimile, și, oprindu-și caii întruna, se uitau la cei care veneau în urmă și atunci unul din ei strigă:

— Hei, mai domol, mai domol!

Și ceata își încetinea și mai mult umbletul, abia mișcîndu-se înainte.

În cele din urmă, trecînd de colina care-și arunca umbra peste ei, călăreții dădură peste o întindere nemărginită, scăldată de lumina lunii și abia atunci se putea înțelege grija cu care umblau: doi cai, care mergeau alături în mijlocul alaiului, purtau legat de sa un leagăn în care zăcea o ființă omenească.

Razele argintii îi luminau fața palidă și ochii închiși.

În urma leagănului veneau zece călăreți înarmați. După sulțile fără stegulețe la vîrf se cunoștea că erau cazaci. Cîțiva duceau și cai de povară, iar ceilalți călăreau în vole; dacă cei doi care mergeau în frunte păreau că nici nu se uită la locurile prin care treceau, aceștia din urmă priveau cu neliniște și teamă în toate părțile.

Împrejurimile arătau ca niște pustietăți.

Linștea era întreruptă numai de tropotul cailor și de poruncile unuia dintre călăreții dinainte, care din vreme în vreme repeta prevenitor:

— Hei, mai domol! Aveți grijă! Într-un răstimp se întoarse către tovarășul de drum.

— Horpyna, mai e mult? întrebă el.

Călărețul, pe care-l numise Horpyna și care, de fapt, era un zdrahon de fată îmbrăcată în haine de cazac, se uită la cerul spuzit de stele și răspunse:

— Nu mai e mult. Ajungem înainte de miezul nopții. Trecem de Movila Vrăjmașului, apoi de Răzlogul Tătarilor și sintem aproape de Rîpa Dracului. O! E tare primejdios să treci pe acolo după miezul nopții, înainte de cîntatul cocoșilor. Eu pot să trec, dar de voi ar fi vai și amar!

Primul călăreț ridică din umeri și zise:

— Știu că te-ai înfrățit cu diavolul, dar se găesc mijloace și împotriva lui.

— Diavol, nediavol, dar nu poți să-i faci nimic, răspunse Horpyna. Să cauți, șoimule, în lumea întreagă și n-ai să afli un ascunziș mai bun pentru cneaghină. Nici pe aici nu cutează nimeni să umble după miezul nopții, poate numai cu mine, iar în rîpă n-a călcat picior de om viu pînă acum. Dacă vrea cineva să-i ghicesc viitorul, stă și așteaptă lingă rîpă pînă ies eu. Să nu-ți fie teamă. Pînă acolo nu ajung nici leși, nici tătarii, nimeni, nimeni. Ai să vezi singur, Rîpa Dracului e înfricoșătoare.

— N-are decît să fie înfricoșătoare, eu îți spun că voi veni de cîte ori voi avea poftă.

— Dacă vii ziua!

— Vin cînd vreau. Iar dacă diavolul o să-mi stea în cale, îl apuc de coarne.

— Ei, Bohun, Bohun!

— Ei, Dońcówno, Dońcówno! Nu-mi duce tu grija. Dacă mă va lua dracul sau nu, asta nu e treaba ta, dar îți spun: sfătuiește-te cu dracii tăi

cît vrei, numai cneaghina să nu aibă de suferit, că dacă i se întîmplă ceva, nici dracii și nici strigoi nu te mai scapă din mîinile mele.

— O dată m-au înecat pe vremea cînd locuiam cu fratele meu undeva pe Don, a doua oară m-au ras în cap la Jampol și tot n-am pătît nimic. Dar asta-i altă poveste. Din prietenie pentru tine am s-o păzesc ca pe ochii din cap, duhurile n-au să-i clatine nici un fir de păr, iar de oameni n-are a se teme cît e la mine. N-o să-ți mai scape.

— A, bufniță ce ești! Dacă-i așa, de ce mi-ai cobit a rău, de ce-mi împui ai urechile strigînd: „Leahul e lingă ea! Leahul e lingă ea?!

— N-am spus eu asta, așa au vorbit duhurile. Dar poate că s-a schimbat. Am să-ți ghicesc în apa de la roata morii. În apă se vede totul foarte bine, numai că trebuie să te uiți multă vreme. Ai să vezi. Da' turbat mai ești, eu îți spun adevărul și tu te mîinii și pui mîna pe balta...

Șirul vorbelor se rupse, se azeau numai tropotul copitelor lovite de piatră și niște glasuri care veneau dinspre rîu, semănînd cu țîrîitul coșailor.

Bohun nu dădea nici cea mai mică atenție acestor glasuri, care puteau să mire noaptea; înaltă fața spre lună și căzu adînc pe gînduri.

— Horpyna! spuse după o vreme.

— Ce-i?

— Tu ești vrăjitoare, tu trebuie să știi: e adevărat că este o iarbă, pe care dacă o bea cineva, trebuie să se îndrăgostească? Iubariță îi zice, nu?

— Iubariță. Dar pentru necazul tău iubariță nu e bună de nimic. Dacă jupînița n-ar îndrăgi pe altul, ar fi destul să-i dai să bea, dar dacă are drag pe cineva, știi ce s-ar întîmpla?

— Ce?

— L-ar îndrăgi și mai mult.

— Plei de-aici cu iubarița ta cu tot! Știi numai să cobești, dar nu ești în stare să mă ajuti.

— Ascultă, cunosc altă iarbă care crește în pământ. Cine bea din ea, zace ca un mort două zile și două nopți. Eu îi dau să bea, apoi...

Cazacul se cutremură în șa și își aținti asupra vrăjitoarei ochii ce străluceau în întuneric.

— Ce tot croncânești? întrebă.

— Apoi tu te duci la ea! strigă vidma și izbucni într-un hohot de râs ce semăna cu nechezatul unei iepe.

Ecoul hohotelor răsună amenințător în adăncurile râpelor.

— Cătea! slobozi atamanul.

După care ochii i se stinseră cu încetul, căzu iarăși pe gânduri și, în cele din urmă, începu să vorbească parcă de unul singur.

— Nu, nu! Cînd am cucerit Barul, am intrat cel dintîi în mănăstire ca s-o apăr de betivani și să robesc capul oricui ar fi îndrăznit s-o atingă, iar ea s-a străpuns cu jungherul, de nu mai știe pe ce lume se află. Dacă pun mîna pe ea acum, se străpunge iar ori se aruncă în rîu, că nu pot s-o opresc, nefericitul de mine!

— Tu ai suflet de leah, nu de cazac, dacă nu vrei să înfrîngi împotrivirea unei fete, ca orice soț de-al tău...

— O, măcar de-aș fi fost leah! strigă Bohun; de-aș fi fost leah!

Și își luă capul în mîini, cuprins de durere.

— Te-a fermecat „poleașca“, mormăi Horpyna.

— Ei, poate că m-a fermecat! răspunse jalnic. Dar-ar Dumnezeu să nu mă ocolească plumbul, să-mi sfîrșesc în țeapă viața asta de ciine... O fată îmi place și mie pe lume, și ea nu mă vrea!

— Prostănacule! strigă Horpyna minioasă; o ai în mînă.

— Tacă-ți leoarba! zbieră cu turbare cazacul. Și dacă se omoară, ce fac? Te sfîșii pe tine și pe

mine, îmi sparg capul de toți pereții și mușc oamenii ca un ciine! Eu mi-aș da' și sufletul din mine pentru ea, slava de cazac mi-aș da-o, aș fugi dincolo de Jahorlik, hăt, departe de polcuri și de lume ca să trăiesc numai cu ea, să mor alături de ea... Asta-i! Și ea s-a străpuns cu jungherul. Și din pricina cui? Din pricina mea! S-a străpuns cu jungherul! Auzi?

— N-are nimic. N-o să crape.

— Dacă moare, te ținutesc de ușa în cuie.

— N-ai nici o putere asupra ei.

— Nu am, nu am. Ar fi fost mai bine să înfigă cuțitul în mine, să mă omoare.

— Poleașcă prostovană! În loc să te îndrăgească de bunăvoie. Unde găsește altul mai bun?

— Fă tu să fie așa și îți vârs o găleată de ducați de aur și alta de perle. La Bar am luat multă pradă și-am mai luat și înainte.

— Ești tot atît de bogat și de slăvit ca prințul Jarema. Se zvonește că de tine se teme însuși Krzywonos.

Cazacul dădu din mină a lehamite.

— Ce-mi pasă mie, dacă mă doare inima...

Și iar se așternu tăcerea. Malul rîului se făcea tot mai sălbatic, mai pustiu. Stîncile și copacii căpătau sub razele albe de lună alcături neobișnuite. În sfîrșit Horpyna rosti:

— Aici e Movila Vrăjmașului. Trebuie să trecem odată cu ceilalți.

— De ce?

— Aici nu e bine.

Opriră caii și, după o clipă, călăreții care veneau după ei, îi ajunseră din urmă.

Bohun se înalță în scări și privi în leagăn.

— Doarme? întrebă.

— Doarme, răspunse un cazac în vîrstă, dulce ca un copilăș.

— Eu i-am dat ceva să doarmă, spuse vrăjitoarea.

— Domol, cu mare grijă, zise Bohun, pironindu-și ochii asupra cneaghinei, să nu mi-o